

פרשת נצבים וילך – פייק ניוז ובחירה בחיים

חבר אמריקני אמר לי לא מזמן בחיור, שכשהוא שומע בתחזית מזג האוויר שמחר צפוי יום חם, הוא מעביר מיד ל-FOX NEWS. שם, הוא אומר, הם לא מאמינים בהתחממות גלובלית, אז הטמפרטורה תמיד קצת יותר נמוכה...

הבדיחה העוקצנית הזו, מסמלת תופעה קשה ומוכרת, שדומה שהולכת ומחריפה בעולמנו רב הערוצים, ה-fake news והאמיתות האלטרנטיביות. התשתית הבסיסית שהיוותה מעין קרקע יסוד שעליה מתנהלים החיים הציבוריים שלנו, הולכת ונשמטת. המציאות, העובדות והידע, כמו גם ערכי היסוד המוסכמים והמוחלטים, הפכו כולם לשנויים במחלוקת ופתוחים לדיון. אלא שבהיעדר תשתית מוסכמת ומשותפת, לא ניתן כלל לקיים איזשהו דיון.

"לכל אחד יש את האמת שלו", נוהגים לומר לא פעם בעולמנו המודרני והליברלי, במטרה לעודד סובלנות, הכלה וקיום בשלום ובנחת של מגוון דעות וקולות. הגישה הזו, שמתלווה בדרך כלל לאמירה ש"נסכים שלא להסכים", סותמת את הגולל על כל דיון ומסרסת כל וויכוח. שהרי אם האמת תלויה רק בנקודת המבט של המתבונן, מה הטעם ומה התועלת בלנסות לנהל שיחה בין עמדות חלוקות ומתנגדות.

ההנחה הזו היא במובנים רבים אחת מאבני היסוד של ההגות הפוסט מודרנית, שרוקנה מתוכן את המושג "אמת", והפכה אותו ליחסי, זמני, חולף וסובייקטיבי. העמדה הזו הביאה ברכה רבה לעולם – היא אפשרה מחלוקת וקדמה פלורליזם, אך דומה שהמציאות העגומה של השנים האחרונות היא פרי הביאושים של העמדה הזו, כאשר היא הולכת ומוקצנת.

אחד הפסוקים הידועים והחשובים בפרשת "נצבים", מקפל בתוכו סתירה עמוקה – "הַחַיִּים וְהַמּוֹת נִתְּנִי לְפָנֶיךָ הַבְּרָכָה וְהַקְּלָלָה וּבְחִירַת חַיִּים" (דברים ל, יט). מצד אחד נותן הקב"ה לאדם מרחב עצום של בחירה – מחיים עד מוות, ומקללה עד ברכה. אך מאידך

בלעדי לחברי "תורה לבני אדם" - קהילת השיעורים של הרב אילעאי עופרן
ניתן להעביר את הקובץ למשפחה וחברים

להצטרפות לקהילה: www.torah-for-human.com

הוא מצווה עליו באופן חד וברור לבחור בחיים. זוהי נקודה מבלבלת למדי – אם רצה הקב"ה שהאדם יבחר בחיים, מדוע העמיד בפניו גם את אפשרות הבחירה במוות? ואם נתן האל לאדם את האפשרות לבחור ברע, שמא אין הוא רע עד כדי כך?

את עומק המורכבות שבדברים, ניסח בניסוח קולע וחד הרב שג"ר – "החירות התנ"כית איננה החופש המודרני... **ניתן לבחור בטוב או ברע, אך לא ניתן לבחור מהו טוב ומהו רע**" (לוחות ושברי לוחות, עמ' 87, חופש וקודש). העובדה שהאדם יכול לבחור ברוע, אינה מבטלת את היותו רע. ישנם דברים הנותרים אובייקטיביים, מוחלטים וברורים, גם במרחב מגוון המעניק חירות לפרט ותוקף לסובייקט. על פי התורה, ה"אמת" וה"בחירה" אינם יסודות סותרים אלא משלימים.

יש בקרבנו רבים שוויתרו על אחד היסודות – מחד מחנה "שמרני", שכפר ביסוד הבחירה החופשית ושאלו להשליט דפוס מחשבה טוטליטרי השולל את חירותו של האדם. ומאידך מחנה "ליברלי" שכפר ביסוד האמת המוחלטת, והמיט עלינו את קלון הרלטיביזם המוסרי בו אין טוב ואין רע, אין אמת ואין שקר. כפי שקורה פעמים רבות, שתי הקבוצות הלכו והקצינו כתנועת נגד זו לזו. ככל שהליברלים ויתרו על אמת, כך השמרנים שללו את הבחירה ולהיפך. מעגל הרשע שבשילובם של שני הכוחות הללו, הביא עלינו את תרבות הפייק-ניוז, ואת פירוק התשתית הציבורית והממלכתית המוסכמת.

פרשת "נצבים" מבקשת להשיב אותנו לעיקרי אמונתנו – לא בחירה בלא אמת, ולא אמת בלא בחירה. לאדם בחירה וחירות מלאה ומוחלטת. כך נכון וראוי וכך צריך להיות. ויחד עם זאת – יש טוב ורע, אמת ושקר, צדק ועוול. לא הכל בעיני המתבונן, ולא הכל יחסי.

בלעדי לחברי "תורה לבני אדם" - קהילת השיעורים של הרב אילעאי עופרן
ניתן להעביר את הקובץ למשפחה וחברים

להצטרפות לקהילה: www.torah-for-human.com